

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 34. Inter Paranam & Paraquarium Societas oppidum fundat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

tabant animo, ut lætitiâ in corpus redundante, cùm maximè vellent, risum continere non possent. Atque hæc sunt Lauretani ac Ignatiani oppidorum fundamenta, quæ futuris temporibus fuere seminaria undecim aliorum in Guairania, Societatis operâ, pro augendo Christi & Regis Catholici imperio, fundatorum.

EODEM planè tempore, quo Guairania per Societatem adita est, Guairanorum populi, qui inter Assumptionis urbem & Paranam interjacent, Paraquarioque obversantur, hæctenus Hispanis rebelles, multò se quàm antea tractabiliores ostendere: nam Arapizanduvius apud eos populos autoritate pollens, Ferdinandum Ariam Paraquariæ Prætorem adierat, spondens, si Sacerdotes concederentur, se cum fœderatis Casiquiis oppidum conditurum, Hispanoque Regi pariturum. Audita legatione, lætitiâ exiliens Prætor, rectâ Episcopum adit, Sacerdotesque in spem Paranenses ad fidem Christi Hispanumque imperium traducendi juridicè postulat. Sed Episcopus renitens asserbat, neminem suorum clericorum suo misurum ad Barbaros, quos hæctenus experti fuerant generis humani & nominis Hispani hostes infensissimos: irent, qui antropophagorum rabiem satiare amabant. Prætor repulsâ exacerbat, Didaci Torres autoritatem interponit, quocum iterum rogatum pergit, ne Præsul optimam occasionem negligere vellet, si elabatur nunquam forsitan redituram: Eos populos ab ipso Hispanorum ingressu rebelles esse: se sæpius cum eorum ferocissimis manus conseruisse: se semel duellò in ipso belli fervore provocatum ab gentis antesignano fuisse, eoque prostrato vix evasisse mortis discrimen: quam plurimos milites Hispanos in his Barbaris expugnandis fœdè trucidatos: sumptus magnos in gente ferocissimâ refrænandâ ex ærario factos esse: nihil hæctenus successisse: opportunitatem hanc in manibus esse: magnum negotium facili negotio confici posse, si nempe Sacerdos unus aut alter pro bono publico, & lege Dei promulgandâ, periculo exponatur. Eam esse Regis Catholici mentem nolentis imposterum vi armorum, sed Evangelii prædicatione, Christi fidem in Ethnicorum terras induci: rogare itaque se, ne tantam spem metu corrumpat. Immo adhuc ad ista Præfule, aicenteque nullum è Clericis suis misurum se, nisi Hispanorum militum catervâ contra Barbarorum furorem circumseptum, & ex ærario publico sumptus expeditionis suppeditarentur. Tum Didacus Torres, eâ quâ solebat animi magnitudine, *Ego verò, inquit, Rectorem Collegii (nam nullum alium linguæ peritum habeo) pro Republica Christiana bono, quanto vis periculo, sine præsidio militum, exponam, & socio meo loco Rectoris relicto provinciam meam solus obibo.* Mox domum regressus Socios ad colloquium vocat, repræsentatâque re Marcellum Lorençanam Rectorem certis oculis respiciens: *Quem, inquit, mittam, & quis ibit nobis?* cui ille, nubibus Majorum obedire assuetus, cùm in genua provolutus, *Ecce ego, mitte me*, subintulisset, ad iter se accingere cum Francisco à sancto Martino Sacerdote jubetur. Ubi fama urbem pervasit Lorençanam tot annis Assumptionis domui præpositum, nobilitate, litteris & virtute clarum ad antropophagos propediem profecturum, dici vix potest quantis laudibus ornata sit Societas, quòd tantum virum tantis periculis pro augenda Dei gloria objiceret. At ubi se dedit in viam, cum eo effusi plerique urbis Primores, per decem leucas optimum patrem prosequuti; in immensum expeditionis pericula extollébant. Nec inanis erat civium metus: quippe Indi, ad quos ibant Socii, præter innatam barbariem, magorum infestationem, debacchationum consuetudinem, Hispanico bello ac odio in nutriri vix spem faciebant ab quovis Europæo capite se aliquando temperatos.

EMENSIS triginta leucis, ægrè superatis fœdissimis paludibus, in primo Indorum pago sede fixâ, viculis in viciniâ excussis, gentem quam potuit reduxit, & mox designatâ oppidi arcâ, atque ex levi paleâ lutoque erecto sacello, in humili casâ diu noctuque omni officiorum genere laboravit, quo reducti Barbari, spretis veteratorum deliramentis, Deum omnium conditorem agnoscerent. Sed frustra inveteratos Ethnicorum mores mutare contendas, nisi patientiam & tempus adhibeas. Corruptela malæ consuetudinis pederentim, non tumultuosè, eliminanda est.

CAPUT
XXXIII.
Ab Societate Paranensium cura suscipitur.

Ferdinandus Arias sollicitudo.

Paranensium ferocitas.

Regis Catholici religio.

Didaci Torres zelus animarum.

Marcellus Lorençanus expeditioni præficitur.

CAPUT
XXXIV.
Inter Paranam & Paraquarium Societas oppidum fundat.

Barbaries patientiâ circumspicitur.

Ferorum ho-
minum de-
bacchationes

Sociorum
pericula.

Baptismi
prudenter
dilati.

Arapizan-
drevius &
Aniangara
& multi alii
baptizantur.

CAPUT
XXXV.
Novum op-
pidum bello
affligitur.

Belli occasio.

Barbari Lo-
rençana mi-
nantur.

Aniangara
in belli du-
cem eligitur.

Resquinus in
subsidiium
venit.

Praelium.

Lorençana
constantia.

Barbari in novo oppido, suo more, debacchationes suas exercentes, pictis ad terrorem nudis corporibus, duos trèsve dies per certa temporum intervalla, noctu etiam insomnes compositando, inter vociferationes, cachinnos & ululatus tantâ ferocitate ducebant, vix ut dubitarent Patres aliquando phanaticorum hominum manibus se perituros: & semel inrer has epulas certis indicis Lorençana deprehendit, sibi & socio condictam à Barbaris fuisse mortem, nisi dæmonum insidias Superi prævertissent. Nec aliud frænum indomitæ genti reprimendæ, nisi patientia, & cæterarum virtutum exhibitio fuit: quâ sensim sine sensu effectum, ut plerisque puderet inveteratorum morum, & aliquousque mitescentes Baptismum pererent. Sed Lorençana constantiam morum stabilitatemque exigebat, solebatque damnate quorundam Sacerdotum præcipitantiam, sine Catechesi, sine morum mutatione, sine spe ulterioris doctrinæ, lucri vel famæ causâ, Baptismum sine delectu conferentium. Quem errorem dudum luxit lugebitque America. Totum ferme annum tenuit Lorençana constantia, Baptismum, nisi se disponerent, salubriter differens: donec puer ex insperato concionantem interpellaret magnâ voce, differri se nolle, sed abjurato dæmone filium Dei esse velle clamitans. Eo ob insolentiam rei solemniter baptizato, alii deinde atque alii, inter quos Arapizandrevius & Aniangara, gentis Primores, idem beneficium non sine cæterorum æmulatione consequuti sunt.

FA M A baptismorum longè latèque perlata permovit Paranensem mulierem, ut clam marito cum filia è patria fugeret, remedium animæ inflinctu divino quaesitura. Quæ res Lorençana gloriosi Martyrii poenæ causa fuit: nam Barbarus, fugâ conjugis ferox, in Sacerdotem causam transfugii derivans, populares eò adduxit, ut arma in vindictam sumerent. Sed hi prius iram suam aliò vertentes, Mahomas, Hispanorum amicos, ex improvviso invadunt, factâque strage, magnam captivorum turbam ad solitas Antropophagorum epulas abigunt: de qua re Lorençana per nuncios, nomine publico, apud Paranenses conquestus, antequam mactarentur petiit reddi captivos; nisi mallent totam Hispanorum nationem ad bellum irritare. Immotis ad hæc Antropophagis, tumultuosèque respondentibus, mutorum Mahomatarum jam se carnis saturasse, reliquos ad victimam saginari: bellum se malle, quàm captivos carnificinæ destinatos restituere: & addidere in Lorençanam minas; aientes nusquam jucundiùs compositaturos, quàm in ejus coronato cranio. Eâ re nunciatâ non dubitabatur bellum domi esse. Quapropter Neophyti Catechumenique pro Pastore arma capientes, Aniangaram in belli ducem eligunt, in qua electione innata gentis superbia innotuit: nam ubi Aniangara, vir inter suos præstans, in ducem omnium votis designatus est, sic populares suos, gaudio subfiliens, affatus fertur. *Non immeritò me in ducem vestrum elegistis, ô viri, quem famâ longè lateq; novis strenuum; me circum omnis vicinitas ob res bello gestas reveretur & amat. Nam quis, amabò, hostium vires toties fregit? Aniangara. Quis insidias elusit? Aniangara. Quis optima spolia toties reportavit? Aniangara. Aniangara mihi nomen est, æquè hostibus timendum ac amabile. Quamvis enim multos vicerim, victoriâ adeptâ ira mihi temperavi, ut nullos ex captivis occiderim, non magis in bello ferox, quàm patrato bello clementiâ clarus.* Hanc Orationem excepere lætæ vociferationes popularium, novo Duci pro more gentis applaudentium. Non diu post cohors Hispanorum Resquino duce cum trecentis Indis amicis in subsidiium venit: quibuscum Aniangara copias jungens, omnes simul ad Paranam profecti, mille Barbaros reluctantes, & pacis conditionem respuentes, facto praelio, nemine nostrorum desiderato, fuderunt, fugaruntque. Partâ victoriâ Resquinus Lorençanam rogat, ut se magno periculo subtrahens ad urbem redeat: non dubium enim, quin Paranenses exacerbati, potiùs quàm domiti, conjuratione factâ, vires ad eum perdendum redintegrarent. Contra Lorençana: *Conjurent, inquit, in meum caput mille pericula, tamen nunquam adducar, ut tanquam Mercenarius, veniente lupo, fugere videar.* His fortiter dictis, ab amplexu Hispanorum divulsus, impofterum se totum Neophytorum suorum Catechumenorumque bono impendit.